

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE
TARTOZÓ SZÖVETKEZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL.
KOLOSZVÁR, ATTILA-UTCZA 10. SZÁM.
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. tagjai további intézkedésig tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lei,
rendes tagdíj évi 100 lei, kisgazdák és tiszt-
viselők részére 50 lei.

A lapfelfügglő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:

Egy évre 150 lei Negyed évre 40 lei
Fél évre 75 lei Egyes szám 3 lei

Gazdagylés Dicsőszentmártonban

Ismét megszólal egy vármegye gazdaközönsége. Kisküküllő vármegye gazdaközönségének öntudatra ébredését jelenti a dicsőszentmártoni gazdagylés. A Kisküküllő vármegyei Gazdasági Egyesület február 21-én bontja ki zászlóját és tömörülésre szólítja fel a vármegye kisgazdáit.

A háborúnak válaszfalakat ledöntő hatása után, a földművelő gazdatábor sulya megnövekedett, ereje meggyarapodott, befolyása erőre tett szert és a szava meghallgatást követel!

Súlyát, erejét, befolyását azonban csak úgy érvényesítheti öntudatosan és a saját javára, ha szervezkedik. A magyar gazdaközönség a jövőben csak a szervezkedés erejével lesz képes érdekeit megvédeni.

Tekintsünk széjjel falvainkon, azt látjuk, hogy a magyar gazdák gyerekeinek ezrei maradnak ki az iskolákból, az elemi iskolát végzett gazdagyermekek számára alig van magyar nyelvű földmives iskola! Középfokú gazdasági iskolánk egy sincsen, a felsőfokú szakiskolából az érettségizett magyar nyelvű ifjuság egészen ki van zárva, a kolozsvári gazdasági akadémia átvétele folytán.

Az elemi iskolát a legnagyobb erőmegfeszítés árán is el kell végeztetni a gyermekekkel, hogy írni, olvasni megtanuljanak. Ha iskolai továbbképzésre az alkalom nem adatik meg, önképzéssel, társadalmi uton kell, hogy az új gazdagemzedéket a mezőgazdasági tudományok berkeibe bevezessük.

Ennek pedig csak egy útja van! *Meg kell alakítsuk minden magyar faluban a gazdaköröket*, amelyek falain belül a szegényt, a gazdagot, a katolikust, a reformátust egy közös érzés kell hogy mélyen áthasson és ez a *gazdatársi szeretet*. Ha a mindennapi életben vannak is véleményeltérések közöttünk, a gazdakör falain belül egyformák, mind gazdák vagyunk.

Nem tudja a medve, hogy mekkora az ereje! Mert ha tudná nem félne. — Nem tudják a földművelő gazdák tömegei

sem még, hogy mekkora az erejük. Szervezkedjünk, hogy erőnket egyesítsük és magunk javára fordíthassuk. Kövesse minden falu, minden járás és minden vármegye gazdaközönsége az adott példát, hogy a magyar gazdák mielőbb kivétel nélkül egy táborban legyenek.

A régi királyság agrárreformja.

A bukaresti szenatusban jelenleg tárgyalás alatt álló agrárreform törvény-tervezet — eltérőleg a napilapok hirdetésaitól — a régi királyságban (Munténia, Moldva és Dobrudzsa) a rendelet-törvény alapján folyamatba tett birtokreform kiterjesztésére és kiegészítésére vonatkozik. Az 1918. december 16 án kelt 3697. sz. rendelet-törvény ugyanis a magánbirtokok kisajátításánál nem biztosította, azt a terület mennyiséget, a mely az egész szükséglet kielégítésére elegendő lett volna és emellett a kisajátítás progressiv módja, mely a lakosság sűrűségével és munkaképességével nem számolt, nagy kiterjedésű kisajátított területek műveletlenül maradására vezetett. (1919-ben 350,000 hektár, 1920-ban 200,000 hektár maradt műveletlenül.)

Ezen okok vezették az agrárreform ügyek miniszterét arra, hogy *a régi királyságra vonatkozólag* a jelenleg tárgyalás alatt álló törvénytervezetet összeállítsa és elfogadásra a törvényhozáshoz benyujtsa,

Az új törvény-tervezet szerint egészében kisajátítás alá esnek az idegeneknek, a távollévőknek, a jogi személyeknek birtokai, az örökbirtokok és a falusiak által öt éven keresztül megszakítás nélkül bérben tartott területek, a mennyiben rajta házat építettek, vagy gyümölcsfával, szőlővel betöltették.

Részleges kisajátítás alá esnek: 1. A bérbirtokok, a melyek 1920. április 23-án, vagy ma is bérlők által műveltetnek, havasi, hegyes vagy lapályvidéken nagy földszükséglet mellett 100 hektárig, lapályvidéken közepes földszükséglet mellett 150 hektárig, lapályvidéken, hol a földszükséglet kielégíthető 250 hektárig.

Kivételt képeznek kiskorúak szülei — vagy gyámjaik által — valamint hivatalnokoknak vagy katonáknak bérbeadott birtokai, ugyszintén a megszállás ideje alatt bérbeadott birtokok.

2. A házikezelésű magánbirtokok, valamint az előbbi pont alól kivett bérbirtokok, havasi és hegyes vidékeken 100 hektárig, lapályvidéken nagy földszükséglet mellett 200 hektárig, lapályvidéken közepes földszükséglet mellett 300 hektárig, lapályvidéken a földszükséglet kielégítése esetén 500 hektárig.

Nagy földszükséglet alatt értendő, ha az egészében kisajátítás alá eső, vagy a bérbirtokokból a mozgósítva volt igényjogosultak nem volnának kielégíthetők; közepes ott, a hol ezeknek kielégítése keresztülvihető; a földszükséglet kielégítőnek ott tekinthető, a hol az összes igényjogosultak elláthatók.

Nagyobb mennyiségű épületekkel felszerelt vagy mezőgazdasági ipari üzemekkel kapcsolatos birtokoknál minden egyes kategóriában a megállapított maximum 50 %-kal emelhető.

Azon birtokos akinek egy vagy több fiúgyermek mezőgazdasági tanulmányokat folytat vagy folytatott, külön-külön 100 Hektár területet tarthat vissza ezen gyermekei részére azon területen kívül, amely neki a kisajátítás következtében birtokából visszamarad. A törvény csak azon területek kisajátítására vonatkozik, amely az egyes birtokokból szőlők, kertek, erdők, mocsaras területek, tavak, belsőségek levonása után marad. A birtokosnak a fenti rendelkezések alapján megmaradó része az igényjogosultak ellátása céljából csak a birtokos beleegyezésével vehető igénybe, miután öneki ugyanakkora értékű terület más vidéken biztosíttatik.

A kisajátítás 100 hektáron alól csak községi legelők alakítása vagy kiegészítése céljából terjedhet, ebben az esetben 50 hektárig lehet menni.

A kisajátítási érték megállapításánál szántóföldekre, rétekre és legelőkre nézve tekintetbe veendő: a föld fizikai tulajdonságai, termőképessége, piactól, vasuti vonaltól való távolsága, forgalmi ára és hasznobére; továbbá a hektáronkénti tiszta hozadék. Ez az ár azonban nem haladhatja meg a régi királyságban megállapított kerületi hasznobérének huszszorosát. A pénz értékcsökkenésének ellensúlyozására az így nyert ár hárommal szorzandó és öt százalékkal tőkésítendő.

Szőlők, belsőségek, erdők kisajátítása esetén az utolsó 5 év átlagos forgalmi ára lesz irányadó.

Gazdák Biztosító Szövetkezete.

Elfogad tűz, jég élet, betörés és lopás, baleset, szavatossági, temetési segély, kiltázásitási stb. biztosításokat. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatást nyújtanak a vezérképviselőségek. Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 35. I. emelet és egyesületünk titkári hivatala.

Főigazgatóság Nagyrománia részére Aradon.
Vezérképviselőségek:
Aradon, Kolozsváron, Brassóban,
Temesváron és Nagyváradon.

A törvény végrehajtásával a következő szervek foglalkoznak:

- I. Az agrárbizottság.
- II. A megyei kisajátítási bizottság és
- III. a járási kisajátítási bizottság.

A két utóbbiban, amely 4—4 tagból áll a birtokosok és a falusiak is nyerne egy-egy helyet kiküldöttjük részére.

A kisajátított terület ára a tulajdonosnak 50 évre terjedő kamatozó kötvényekkel fizetik, amely évenként 5 % kamatot hoz.

A birtokba helyezés az igényjogosultak között a következő sorrend szerint történik:

1. Az 1916—19-iki háboruban mozgósítottak.
2. Az 1913-ban mozgósítottak.
3. A hadi özvegyek és gyermekeik.
4. A földnélküli mezőgazdák.
5. Az 5 hektárnál kisebb birtoku mezőgazdák.
6. A hadi özvegyek.

Ezekon kívül a jogosítottak közé számíthatók: papok, tanítók és más falun lakó közhivatalnokok, továbbá gazdasági iskolai végzettséggel bíró egyének.

A kisajátított birtokokból 5 és 7 hektáros parcellák alakíthatnak, amelyeknek elosztásával a helyi bizottság foglalkozik, ez áll a bíróból, papból, igazgató-tanítóból, községi pénztárnokból és a falusiak három kiküldöttjéből. A kisajátítás folytán alakult parcellák a birtokba helyezés után eladhatók, kivéve egy hektár területet, amely közvetlenül a ház körül helyeződik el.

Kisajátítás folytán megmaradt birtokok osztatlanok és pedig havasi és hegyes vidékeken 50 hektárig, másutt pedig 200 hektárig, bérbeadásuk pedig rövidebb időre, mint 7 évre, nem eszközölhető. Ez az intézkedés a közép és nagy birtokok további fennmaradását célozza.

A törvénytervezet többi része a végrehajtás részleteivel a birtokba helyezéssel, telepítéssel, kishitbizományok alakításával stb. foglalkozik.

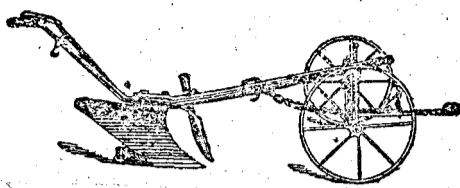
Miután az Erdélyre vonatkozó törvénytervezet előreláthatólag hasonló elvek alapján fog felépülni, szükségesnek tartottuk olvasóinkat a fentiekben a törvénytervezetről tájékoztatni.

Az eke helyes kiválasztása.

Amint a gazdasági gépeink és eszközeink legnagyobb része, úgy az eke sem állítható elő olyan minőségben, hogy a különböző gazdasági viszonyok között egyformán megfelelhessen. Az ekének munkája, a talaj előkészítése, illetőleg annak fordítása és porhanyításából áll: miután ezen munka elvégzése a különböző minőségű talajokban különbözőképpen történhet, az eke megválasztásánál is elsősorban a megművelendő szántóföld minősége kell tekintetbe jöjjön.

A kötött és a kevésbé kötött talajok forgathatóság és porhanyítás szempontjából különböző munkát kívánnak; kevésbé kötött homokos talaj könnyebben porhanyítható mint a kötött, agyagosabb földek, az ilyen könnyebb mivelhetőségű talajok a kevésbé masszív eszközökkel is megművelhetők, míg a nehéz talajokra erősebb szerkezetű ekékre van szükség. Ott, ahol a mélyebb szántásra súlyt helyezünk, illetőleg a talajmivelésnél a különböző mély-

ségű szántásokat egyaránt alkalmazni akarjuk a könnyen állítható ekékre lesz szükség, amelyeknek munkáját a mélység szempontjából könnyen szabályozhatjuk.

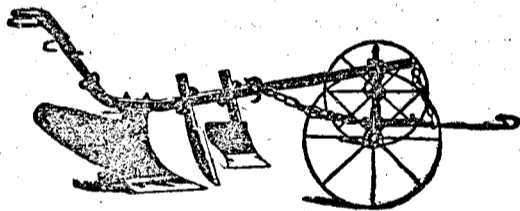

Egyszerű vas eke.

A rendelkezésre álló munkaerő minősége is befolyással lesz, talaj minőség mellett az eke kiválasztására. Ott ahol a munkaerő gyöngye minőségű könnyebb és kisebb számú ekéknek alkalmazása lesz indokolt, ilyen esetben a jóminőségű, könnyen állítható fagerendelyű ekék is megteszik a szolgálatot. A vas ekék általában véve nagyobb munkaerőt, vontatásukhoz erősebb igásállatokat kívánnak, viszont azonban tökéletesebben kezelhetők és munkájuk is általában jobb minőségű. Az ilyen ekék tartosabbak is mint a fagerendelyűek és ezért beszerzésük gazdaságosabb.

A nagyobb súlyú és számú vaskék vontatása az egész szántási vonó erő szükségletnek 40—50%-át teszi ki, éppen ezért ezek csak mélyítés céljaira használandók, miután itt az igavonó állatok ereje nem használtatik ki annyira célszerűen, mint a kisebb számú könnyebb ekéké.

A több testű ekék használata nagyobb vonó erő szükséglettel és viszont nagyobb munka teljesítménnyel van összekapcsolva, — nehéz talajon gyöngye igás állatok használata mellett több testű ekét nem alkalmazhatunk, legfeljebb csak sekély tarló hántás céljaira.

Előhántós eke.

Már az előhántók alkalmazása is bizonyos munkaerő szükséglet növekedéssel jár; ezért ezeket csak trágya alaszántásoknál vagy pedig inkább gyep töréseknél alkalmazzuk.

A váltó ekék nehéz kezelhetőségük következtében csak olyan helyen alkalmazandók, ahol ágyékék már rossz munkát végeznek. Az ekék egyszerű kezelhetése különösen ott, ahol kezelők nem elég ügyesek, szintén fontos körülmény a kiválasztásnál. Az egyszerű szerkezetű fagerendelyű ekék általában könnyebben kezelhetők viszont azonban munkájuk nem olyan tökéletes, mint a vas ekéké.

Munkaközben leginkább használatnak kitett ekerészek mint az ekevas és csoroszllya könnyen kicserélhetők kell legyenek, hogy elkopás esetén gyorsan kicserélhessük őket. Erre a célra célszerű lesz tartalék ekevasokról és csoroszllyákról gondoskodni, amelyeket kiélezve készen tartunk kicserélés céljaira.

Manapság amikor a legkisebb számú vaskék is tartalékrészek nélkül 800—900 leibe kerül, különösen nagy gondot fordítsunk vásárlásnál az eke kiválasztására, nehogy drága pénzen használhatatlan portékát vegyünk.

Madarak a gyümölcsösben.

II.

A téli etetéssel, amellyel, hogy a madarak rovarirtó munkáját kihasználjuk, elérjük azt is, hogy olyan helyeken, ahol a madár fauna szegényes, a madarak számát megszorítjuk. Hogy azonban ez a jelenség ne csak átmeneti jellegű legyen, gondoskodnunk kell a megfelelő fészkelőhelyek létesítéséről.

Mint multikori cikkemben a fősúlyt a cinegék felé fordítottam, úgy most is ezekre fogom, mert a rendszertelen fapusztítással a cinegék utolsó fészkelőhelyei is veszélyben forognak.

A rendszeres kertész is ellensége önmagának. Amint egy odvas fát vagy ágat vesz észre a gyümölcsösben, az azonnal fűrész alá kerül, nem egyszer számos madáretetet semmisítve meg- ezáltal. Az etetők tárgyalásánál a házilag könnyen előállítható etetők ismertetése lebegett szemem előtt, most a házilag előállítható mesterséges fészkelőhelyekről fogok megemlékezni.

Elsősorban is, amennyire módunkban áll, védjük a természetes odvakat. Érdekes jelenséget figyeltem meg a Mezőségeken, ahol egy erdőben elszórtan igen sok nyárfa van. Minden egyes nyárfán nem is egy, hanem helyenként több harkály-odu is van, részint harkályok, főleg azonban cinegék által lakva. Hanem hangoz is az erdő a madár szótól!

Mesterségesen, házilag is előállíthatók odvak. Ezek természetesen hű képei legyenek a harkály-odvaknak, előrebocsátva, hogy tekintetben a cinegefélék igazán nem kényesek. Inkább az odvak elhelyezése az, ami befolyással van a cinegék fészkelési kedvére. E tekintetben igen szeszélyesek, mert a látszólag igen alkalmas odvak türesen maradnak, míg gyakran a legexponáltabb helyeken megtelepszik a cinege és költ. Mindenesetre a verebek folakodásában is rejlik ezen tény magyarázata.

Fő az, hogy a mesterséges odun repedés ne legyen, jól legyen felerősítve, ne lógjon és lehetőleg a kert védettebb zugában helyezzük el, szájával dél vagy kelet felé, szóval viharoktól védve legyen a röpnyílás, amelyek rendszeresen minálunk nyugat vagy észak felől jönnek. Lényeges, hogy a közelben bokros is legyen, mert enélkül igazán még véletlenségből sem téved odvainkba cinege.

Mi az odvakat a következőképpen állítjuk elő: Egy körülbelül 40—50 cm. hosszú és 20 cm. átmérőjű, lehetőleg puha, fatörzsdarabot a hossz tengely irányában 30 cm.-nyire befűrészlünk, erre aztán derékszög alatt keresztben is elvágjuk, úgy, hogy a fa két darabba esve, a nagyobbik darab körülbelül L alakot mutasson, ekkor mindkét darabba vésővel körte alakot vésünk, melynek feneke 10—14 cm.-ig tágul, szűk része pedig 6—8 cm.-nyi, összeillesztjük, facsavarokkal összefogjuk és a röpnyukat belefurulyuk; az odu felső része nyitott, mert a körte alak bevésésénél a keskenyebb részt a törzsdarab tetejéig kivezettük, azt egy a nyílásba lazán illő dugós deszkadarabbal befedjük, hogy eső ne essen bele, de tisztogatni lehessen. Jó az odut minden fészkelés után kitakarítani. A röpnyuk nagyságát a leggyakoribb cinegefaj szerint szabjuk meg. A budapesti ornithologiai központ utmutatása szerint 3—4 cm. a leg-

megfelelőbb röplyuk-átmérő a széncinegénéél s így ezt is kell viszonyaink között szem előtt tartani.

Messze vezetne egyéb házilag előállítható odvak leírása, de bőségesen elég is és a legjobb, ha a kísérletezést ezzel a mintával kezdjük, mert nálam a kitevés után néhány órával már benne kutattak a cinegék; sőt most etetőnek is használom az egyik odut.

Természetesen a debreceni fészekodugyárgyártmányait, ha lehetne most kapni, igen jó volna, de — sajnos — egyelőre erre nem gondolhatunk és így házilag előállított odukkal vagyunk kénytelenek segíteni a dolgon.

Használjuk ki a természet által nyújtott segítséget és fogjunk hozzá a madárvédelemhez, addig — amíg van mit védeni!

Iffj. Szász Ferenc.

A szeszgyárosok bukaresti kongresszusa.

(Sz. Sz.) A nagyromániai mezőgazdasági szeszgyárakat — mint az E. G. egyik utóbbi számában közöltük, — ankétra hívta a kormány. Ezen az ankéten az E. G. E. is képviseltette magát.

Az ankéten többek között tárgyalás alá került a lapunk múlt számában ismertetett azon lehetetlen rendelkezés, amely kényszer-szövetkezetek alakítására kötelezi a gazdákat. A kényszerbérletek tulajdonosait kényszer-szövetkezetekbe tömöríteni egy-olyan gondolat, amelyet megvalósítani a mai viszonyok között lehetetlen.

Bár mi a szövetkezeteknek nagy barátjai vagyunk, de mivel ismerjük a nehézségekkel alakult szövetkezetek sorsát, elejétől kezdve ellene voltunk az altruizmusba burkolt nacionalista érdekeket szolgáló ily fajta szövetkezetek alakításának. Az E. G. E. és Szeszgyárosok Szövetségének kiküldöttei által képviselt azon kívánság jogosságát, hogy a szeszgyári gazdaságok, mint ipari gazdaságok 300 holdig mentesítendőek legyenek a kényszerbérletadás alól, Garoflid miniszter is elismerte. Az értekezleten kijelentette, hogy a szeszgyári üzemekkel kapcsolatos földbirtokokat 300 k. holdig úgy a kényszerbérbeadás, mint kisajátítás alól mentesíteni fogja és ennek a kijelentésének érvényrejuttatása érdekében a szükséges intézkedéseket megtette. Reméljük, hogy így sikerült legalább a szeszgyári gazdaságokat a végromlásától megmenteni.

Egyleti élet.

A gazdaközönség és az állatorvosok figyelmébe.

Az ojtóanyagok együttes beszerzése.

Lapunkban jeleztük volt, hogy az E. G. E. elnöksége a választmány megbízásából a miniszteriumnál lépéseket tett a ragályos állati betegségek elleni ojtóanyagoknak külföldről, megfelelő mennyiségben és minőségben való beszerezhetése érdekében. Tekintettel az ojtási időszak közelségére, bár a választ még nem kaptuk meg kérdésünkre, az összeírást meg kell kezdenünk. Ha kedvező választ kapunk felterjesztésünkre, külföldről szerezzük be az ojtóanyagokat. Ha a külföldről való beszerzést nem engedélyeznék, úgy a bukaresti ojtóanyagtermelő intézettől volnánk kénytelenek beszerezni azon ojtóanyagokat, amelyek előállításával az intézet foglalkozik és csak azokat szerezhettük be külföldről, amelyek előállításával (pld. sercegő üszög) az intézet nem foglalkozik. Azonban ezek is csak az intézet útján lesznek beszerezhetők, mert Romániában az ojtóanyagok eladását monopolszerűleg kezeli. Fel-

kérjük T. Tagtársainkat, hogy lépene, sercegő üszög, sertésvész stb. elleni ojtóanyag-szükségletüket amennyiben egyesületünk útján óhajtják beszerezni, március hó 1-ig jelentsék be az illetékes törvényhatósági állatorvos urakhoz, akiket felkértünk a szükséglet összeírására és közlésére. A vármegyei gazdasági egyesületek és földmives szövetségek vezetőségeit is felkértük egyidejűleg, hogy az esetleg hozzájuk küldendő bejelentéseket sziveskedjenek az illetékes törvényhatósági állatorvos urhoz eljuttatni. Romániában ojtásokat csakis hatósági állatorvosok eszközölhetnek. Magánállatorvosok e célból külön engedélyt kell kérjenek a kormánytól. Engedély nélkül oltások nem szabad.

Az immár állandósult állati ragályos betegségek szükségessé teszik az ellenük való védekezést. A tavaly az ojtási költségek nagy terhet róttak a gazdaközönségre, mert az ojtóanyagért minden egyes alkalommal le kellett utazni Bukarestben és minden vármegyéből külön-külön küldtek le embert. Az utiköltség 2—3000 K-t tett ki. Mindezt, természetesen, a gazdák fizették meg. Ettől óhajtjuk megkímélni az idén gazdatársainkat az ojtóanyag-szükségletnek együttesen való beszerzése által.

A használható mezőgazdasági gépek közvetítése.

A földreform előmunkálatait képező kényszerbérleti eljárások kapcsán igen sok használt mezőgazdasági gép válik feleslegessé a felosztásra kerülő birtokokon. Ezek a gépek úgy magán, mint közgazdasági szempontból nagy értéket képviselnek. Az értékesítés lehetőségeinek hiányában nagyrészt roszdásodik a gépszínekben és ócskavas gyanánt kezelik. Számítalan olyan kisebb, nagyobb gazdasági gép, eszköz hányódik a gépszínekben, amelyek ma talán ujan be sem szerezhetők és amelyeket a kiscgazdák, vagy gazdakörök nélkülöznek.

A közérdekében megmenteni óhajtván ezeket a gépeket és eszközöket, az E. G. E. elhatározta, hogy felhívja az eladó, használt, de jó karban levő gépeket, rendelkezze, valamint az ilyen gépeket venni óhajtó gazdaközönséget, hogy eladó feleslegét, valamint szükségletét jelentse be az egyesület titkári hivatalához (Kolozsvárt, Attila-u. 10.).

Az egyesület az eladó gépeket nyilvántartásba veszi és értékesítésüket a lehetőség határain belül elősegíti. Legjobb megoldás az volna, ha a gépeket egyhelyre össze tudnók hordani, de ez számos nehézség miatt kérésztülvihetetlen. — Ez a nehézség nem szabad azonban elriasszon bennünket a kevésbé egyszerű, de azért hasznosnak ígérkező másik megoldástól, mely szerint a venni óhajtó gazdatársakkal közöljük, hogy az általuk beszerezni kívánt gépek hol találhatóak?

A gépek eladása után a hirdetési, levelezési, papír, bélyeg, stb. költségek fedezetére az egyesület felszámait pénztára javára:

5000 L értékig	---	10	százalékos
10.000 " "	---	7.5	"
20.000 " "	---	5	"
20.000 L-on felüli érték után	---	3	"

Ezen összeget bizonyára készséggel fogják gazdatársaink felajánlani az egyesület részére közérdekű tevékenységének fokozhatása érdekében.

Felhívjuk tehát Tisztelt Gazdatársainkat, hogy a fenti értelemben a bejelentéseket egyesületünk titkári hivatalánál megtenni sziveskedjenek.

Kolozsvár, 1921 febr. 16.-án.

Az Elnökség.

Az állatbiztosítás nehézségei. Az E. G. E. igazgatóválasztmánya legutóbbi ülésén foglalkozott az állatbiztosítás ügyével és így aktuálissá válik most e kérdésnek a nyilvánosság előtt való tárgyalása. — Tudvalevő, hogy

az állatbiztosítás nálunk a háboru előtti években élte gyermekkorát. A nép nem igen értette meg az állatbiztosítás közgazdasági jelentőségét. A reformáló törekvések elé ezért sokszor leküzdhetetlen akadályok gördültek. Németországban, Svájcban, Belgiumban, stb. az állatbiztosítási intézmény olyan gyökeret vert, hogy annak esetleges megszűnése kiszámíthatatlan károkat jelentene az állattenyésztés fejlesztésére.

Az állatbiztosítás elsősorban az állattenyésztés anyagának javítását célozza és közvetve a vagyonosodás biztos kufforrását képezi. Különös jelentőséggel bír és tart Erdélyben az állatbiztosítás pld. azon községekben, amelyekben tejszövetkezetek vannak. — E szövetkezetek jövedelmezőségre vannak alapítva, de a tagok az anyagi károsodástól nincsenek megóva. — A kisemberek féltveörzött vagyonkaja az, amelynek védelmére az állatbiztosítás intézménye megbecsülhetetlen. — Egy jó tejelő tehén a gazdának büszkesége és kincsésládája. — Ha az elpusztul, a büszkeség és kincs is odavész.

A Magyar Kölcson és Állatbiztosító Társaság, mint szövetkezet szervezte Erdélyben is az állatbiztosítást. A szövetkezetnek a Romániához kapcsolt magyar területen nem volt annyi községi fiókja, hogy azok létszáma egy külön erdélyi központ fenntartását megbirták volna. A szövetkezet budapesti központja ezért a Romániához csatolt szövetkezeteket felszámoltatja. Ennek következtében a földmivelő nép állatbiztosító intézmény nélkül marad úgy a magánosok, mint a köz telemes kárára.

Érdeklődünk a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél, hogy a tűz, jég, stb. biztosítás üzletágak közé nem vehetné-e fel a szövetkezet az állatbiztosítási ágat is? Érdeklődésünkre azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a jelen viszonyok között a biztosítási díjakat olyan magasan kellene megállapítani, hogy azt sem a kis-, sem a nagygazda nem bírják el. Ennek oka pedig abban rejlik, hogy az állategészségügyi és közbiztonsági viszonyok nagyon rosszak lévén a kockázat igen nagy. A viszontbiztosítás emiatt aránytalan terheket róna az intézetre. Amint a viszonyok jobbra fordulnak az intézet készséggel foglalkozik az állatbiztosítás ügyének kérdésével. — Addig is, míg az állatbiztosítás ügyét intézményesen lehet rendezni, kívánatos volna, hogy a gazdakörök, tejszövetkezetek az ismert primitív módon alakítsák meg helyi biztosító társaságukat olyformán, hogy a kényszer-vágott állat husát a tagok között, megállapított árért szétosztják (husvételi kényszer), vagy pedig az elhullott állat értékét a tagokra a tehénlétszám után kivetik. Ez a biztosítási mód azonban csak kisebb károk esetén üdvös. Nagyobb arányu és gyakoribb károk esetén káros.

SZÖVETKEZÉS.

Mit csináljunk a gazdakörben?

(Válasz, K. Gy. gazdaköri elnök levelére.)

K. Gy. gazdaköri elnök szerkesztőségünkhez küldött soraiban többek között azt kérde, hogy a tavasz folyamán mivel foglalkozzon a gazdakör? Kérdésére a feleletet e helyen adjuk meg.

Amíg a tavaszi külső munkálatok megkez-

dődnek a jelzett csütörtöki és vasárnapi délutánokon összeírjuk és együttesen megrendeljük a kertii veteménymagvakat a Hangyától. A községi apaállatok beszerzésének és tartásának ügyét megbeszéljük. A közös legelőt, vágy közmunkával, vagy egy megbízottal megboronáltatjuk, hogy a borona éles foga a vakond turást, stb. elsimítsa, a mohát felszaggassa. E munkát, vagy a költségét aránylagosan kirojzuk. A gazdákat felhívjuk, hogy márc. 15.-ig szedjék le a gyümölcsösökről a hernyófészkeket. Esős napok valamelyikén előadást, vagy felolvasást tartunk. Egy vasárnapra állatdíjazást rendezünk, a tagok kihajítják a tenyészállataikat a főutcára és akinek legszebb tehene, kancája, kocája, csikója, sertése, stb. tenyészállata van, azt közadakozásból jutalommal tüntetjük ki. Külön jutalom kitűzésére felkérjük a községi „Hangya” hitel-szövetkezetet, jóbbmódu gazdákat. Ha az ember-, vagy állatorvos a közelben lakik felkérjük, hogy az emberorvos az asszonyoknak tartson előadást a szüléset, gyermekápolás, gyakrabban előforduló betegségekről, az állatorvos pedig az állat egészségügyéről a férfiaknak. — Ha melegsik az idő és az ekével a barázdába alhatunk, rendezzünk ekeversenyt. A versenyben részvevő gazdák 10—15—20 barázdát szántanak, aszerint, hogy milyen hosszú a föld. Megbíraljuk, hogy a barázdá oldala függőleges? Alja vízszintes? A levágott földszelvény egyforma széles és vastag mindenütt? Átván jól fordítva, tiszta-e a barázdá? stb. — Utána mindjárt boronaversenyt rendezhetünk. Más alkalommal egyéb gépeket mutathatunk be, amilyenek a rosta, triór, szecskavágó, morzsoló, különféle célokat szolgáló boronák, vetőgép, stb. Borvidéken összeírjuk a gazdák rézgálic és raffia szükségletét és együttesen megrendeljük a „Hangyánál”. Jövőre már talán fel lesz állítva az E. G. E. géposztálya is, amelynek utján az összes mezőgazdasági gépek és eszközök beszerezhetők lesznek az E. G. E.-ben. A szükségletet egyébként e téren már is kitudtuk előnyös áron elégiteni. Egy-egy vasárnap d. u. belépődíjas táncmulatságot rendezzünk a gazdakör javára. A melegebb napokon népünnepélyt rendezzünk a fiatalság számára sulydobás, birkozás, zsákbatutás, lepényevés, távol-, magasugrás, két gömbölyű fára tett deszkáról való távolugrás, futóverseny fakanálba tett tojással, „Nők a fürdőben”, egy sátor kis ablakán 1 leiert be szabad nézni. A sátorban sötét van s míg a szemével a kíváncsi a fürdőző nőket keresi, egy mosdótálba mártott vizesruhával az arcát hirtelen lemossa a sátorban levő férfi, vagy nő.

A gazdaköri tagok foglalkoztatásánál nagy súlyt fektetünk arra, hogy a fiatalság érdeklődését felkeltsük és egy-egy hangulatosabb délutánnal az érdeklődését állandóan lekötve tartjuk. Rendezhetünk u. n. szociális, vagy gyermeknapokat. E verseny abból áll, hogy az egyes háztálynak rendjét, tisztaságát együttesen bíráljuk meg. Ilyenkor mindennek tisztának kell lenni, a gazda, felesége, gyermekei, állatai, udvara, háza, istállója, trágyatelepe, házi kutya mind tiszta és rendes kell legyen. A legrendesebb gazda nyeri el az első díjat. E versenyek iránt az egész falu népe érdeklődik és nevelődik. Ne sajnáljuk a fáradságot, munkánk meghozza a gyümölcsöt.

Kézdivásárhely és vidékének Gazdasági Egyesülete a „Székely Ujság”-ban közli hetenként az egyesületi tagok által eladásra kínált terményeket és a tagok keresletét. Az egyesület csütörtökönként 9—1 ig tart hivatalos órákat.

A Marostordamegyei Földmives Szövetség feladatául tűzte ki a tenyészállatok, vetőmagvak, gazdasági gépek, eszközök és anyagok közvetítését. Hivatalos lapjában felhívja a megyebeli kiscgazdákat, hogy eladó feleslegüket, valamint szükségletüket jelentsék be a Szövetség központjába Marosvásárhelyen.

Gyergyószárhegyen a méhészek méhészkör alakítását vették tervbe. Azon községek, amelyekben gazdakör van, a méhészkedők a gazdakör keretében is megalakíthatják a méhészeti szakosztályt, amelyben saját ügyeiket önállóan intézhetik és képezhetik magukat e téren.

Vegyes közlemények.

Felhívás előfizetőinkhez! Kérjük mindazon T. Előfizetőinket, akik a folyó évi előfizetési díjjal hátrálékban vannak, sziveskedjenek azt 8 napon belül beküldeni, mert ellenkező esetben a lapnak címükre való további küldését kénytelenek leszünk beszüntetni.

Hirdetni óhajtó gazdatársaink figyelmébe ajánljuk az „Erdélyi Gazda” hirdetési rovatát. Olvasóinak köre felöleli az egész kapcsolt magyar területet, ezért hasábjain mindent állandó sikerrel lehet hirdetni.

Égi tűnemény. Április 8-án ritkán látható égi tűneményben lesz részünk. A tudományos kiszámítás szerint ugyanis teljes napfogyatkozás lesz. Dél előtt 10 órakor teljes sötétség fog borulni Európára úgy, hogy a csillagok is láthatók lesznek. Egy óra hosszát fog tartani ez a sötétség, azután részleges napfogyatkozás lesz, míg végre kivilágosodik ismét. 1867-ben volt ilyen napfogyatkozás utoljára látható Európában.

A mezőgazdaságtan a kolozsvári teológián. A kolozsvári teológián a jelen félévtől kezdődőleg a Mezőgazdaságtan és Szövetkezőzés is előadásra kerül és pedig heti négy órai terjedelemben. Ezt a hírt örömmel hozzuk gazdatársaink tudomására biznyságául annak, hogy a lelkesek mezőgazdasági kiképzése ilyenformán a jelen tanévvel megindul s így az újonnan kikerülő lelkeszi kar a jövőben már nemcsak lelkiekben, hanem gazdasági téren is pásztora lehet faluja kiscgazdáinak.

Csökkenő költségvetés, emelkedő közterhek. A román királyság új költségvetése az eddigi 4 milliárdos kiadás helyett két és fél milliárdra csökkenti a kiadásokat. Nem érezzük a közterheken a kiadások csökkenését, mert az adók, illetékek emelkednek és ezekhez egy egész sereg új adónem sorakozik.

Földet kérnek a tanítók. Erdély tanfelügyelői a napokban memorandumot intéztek a bukaresti földművelésügyi minisztériumhoz a tanítószág helyzetének megjavítására vonatkozólag: Előtárva a tanítószág türethetetlen helyzetét, kéri a földművelésügyi minisztériumot, hogy az agrárreform megalkotásánál a tanítószágra is legyenek tekintettel és őket is részesítsék a földkiosztásban. A memorandummal kapcsolatosan Garofliid miniszter kijelentette, hogy a tanítószág kérését mindenestre tekintetbe fogják venni és az elintézésnél tekintettel lesznek a tanítószág érdekeire.

Kereskedelmi akadémiát végzett és a gazdaság minden ágában jártas, 20 éves keresztyény fiatalember, gazdaságban gyakornoki állást keres igen szerény fizetés mellett, ismereteinek kibővítése céljából. Cim a kiadóhivatalban.

Szerkesztői üzenetek.

K. Gy. Zilah. Gyűléseinket az alapszabályok jóváhagyásig nem engedélyezik. Ami késik nem mulik. — B. G. Gerend-keresztur. Köszönjük. Terjedelmességénél fogva csak később bőzölhetjük. Sajnáljuk, hogy nem a kiscgazda nézőpontjaiból van kiállítva a kérdés. Kiscgazda nem termelhet 12 holdon takarmányt még ma, főként mert nincsen meg a kellő mozgékonyasága ahhoz, hogy 4 féle takarmányt is vessen egy esztendőben.

HIRDETÉSEK.

Rézgálicot 98—99⁰/₁₀

raktárról nagyban és kicsinyben azonnal szállít. Előjegyzéseket már most elfogad az:

az
Erdélyi Szász Gazdasági
Egyesület Géposztálya
Nagyszében Salzgasse 22

és
annak főlerakata:
HANN ÉS TÁRSA
Gép- és Műszaki keres-
kereskedelmi R.-Társ.
Kolozsvár, Heltai-u. 3.

3279

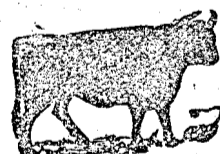
Gróf Nemes János ur hidvégi uradalmában (Háromszék vm. vasutállomás B. assósföldvár) több tenyésztésre alkalmas mezőhegyesi tájfajta magyarbika eladó.

Megtekinthető bármikor az uradalom intézőségénél. 3280

Magyarfajta tenyészbika eladó

az Erdélyi r. kath. Státus radnóti uradalmában.

Cim: Uradalmi Intézőség Radnót. 3281

A Tamáshidai Béruradalom állomás és posta Nagyszalonta.

Eladásra ajánlja nagyobb tételekben saját termésében már évek óta kitenyészített elsőrendű konyhakerti magvait, nevezetesen: sárgarépa, murekrépa, petrezselyem, cukorborsó, — csemegetengeri, stb.

3282